

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної освіти та психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Особливості розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі
стертою формою дизартрії

Виконала студентка групи СОБ-4(1)
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Набок Ольга Русланівна
Керівник: Жадленко І.О.
Рецензент: Жадленко І.О.
Нормоконтроль _____ Юлія КЛОЧКОВА

Запоріжжя
2022 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 36 с., 3 табл., 13 рис., 40 джерел, 3 додатки.

Об'єкт дослідження: дрібна моторика у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Предмет дослідження: особливості розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, визначити рівні розвитку дрібної моторики та розробити методичні рекомендації для батьків дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Методи дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Достатній рівень розвитку дрібної моторики є ключовим компонентом успішної навчальної, творчої та трудової діяльності людини. Старший дошкільник стоїть на порозі шкільного життя, тому розвиток дрібної моторики є дуже важливим для нього. Це пояснюється тим, що її розвиток зумовлює якість письма, малювання тощо. Діти, які мають стерту форму дизартрії мають проблеми з моторним розвитком. Особливо це стосується дрібної моторики. Проблеми проявляються у координації та точності рухів рук дитини.

Тому, для розвитку дрібної моторики у дітей з мінімальними дизартричними проявами необхідно проводити корекційну роботу, в яких доцільно використовувати комплекс ігрових методів (пальчикові ігри, психомоторні ігри, ігрові дії, рухливі ігри) та методів арт-терапії (пісочна терапія, оригамі, ізотерапія, ліплення, пісочна анімація).

ДРІБНА МОТОРИКА, ДИЗАРТРИЯ, СТЕРТА ФОРМА ДИЗАРТРИЇ,
СТАРШИЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК, КООРДИНАЦІЯ РУХІВ, ТОЧНІСТЬ
РУХІВ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку суспільства, мовленнєві порушення відмічаються все частіше. Це стосується й такого порушення мовленнєвої діяльності як дизартрія. Стерта форма дизартрії являє собою мовленнєве порушення, яке виявляється у спотворенні та утрудненні вимови окремих слів або звуків. Достатній розвиток дрібної моторики – необхідна умова якісної навчальної діяльності, бо він проявляється у письмі, малюванні та інших видах шкільної діяльності.

Діти старшого дошкільного віку зі стертою дизартрією мають проблеми мовленнєвого характеру. Все це зумовлено фонетичними порушеннями – низьким рівнем розвитку таких фонематичних процесів як: фонематичне сприйняття, фонематичний слух, фонематичне уявлення, фонематичний аналіз та синтез. Окрім мовленнєвих порушень, діти старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії мають порушення іншого характеру. Це стосується й розвитку їх дрібної моторики. Так як старший дошкільник зі стертою формою дизартрії стоїть на порозі шкільного навчання, розвиток його дрібної моторики є одним із найважливіших завдань.

Особливості розвитку дітей дошкільного віку зі стертою формою дизартрії розглядали такі зарубіжні та українські вчені як: Є. Архіпова, А. Голуб, С. Засєдко, Е. Мастюков, І. Скалій, Г. Чіркїна, М. Шеремет та інші.

Розвиток дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії в своїх працях в своїх роботах висвітлили наступні зарубіжні та українські вчені: Є. Архіпова, Л. Дідкова, Н. Мовчан, Л. Мороз, Г. Пахомова, Г. Попова, Ю. Тубичко, М. Шеремет та інші.

Об'єкт дослідження: дрібна моторика у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Предмет дослідження: особливості розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, визначити рівні розвитку дрібної моторики та розробити методичні рекомендації для батьків дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Завдання дослідження:

1. Вивчити та проаналізувати науково-методичну та психолого-педагогічну літературу з теми дослідження.

2. Провести діагностичне дослідження стану розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії та проаналізувати результати дослідження.

3. Розробити методичні рекомендації для вихователів та батьків щодо розвитку дрібної моторики дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз психолого-педагогічної та наукової літератури з теми дослідження); емпіричні (спостереження, констатувальний експеримент, аналіз дрібної моторики дітей зі стертою формою дизартрії); статистичні (кількісна і якісна обробка даних).

Методологічне підґрунтя дослідження:

- вчення про загальні і специфічні особливості нормального і аномального розвитку (Л. Виготський, Р. Левіна, В. Лубовський, Ж. Шиф та інші);

- вчення про сенсорний розвиток дошкільнят (М. Монтесорі);

- вчення про корекційну спрямованість навчання і виховання дітей з порушеннями розвитку (Р. Боскис, Т. Власова, І. Власенко, А. Гозова, В. Єрмаков, А. Литвак, Т. Розанова та інші);

- вчення про методи комплексної діагностики і корекції порушень мовленнєвого розвитку дітей (І. Брушневська, Л. Волкова, А. Голуб, Р. Лалаєва, В. Лубовський, О. Лурія, С. Максименко, О. Мастюков, І. Скалій, В. Чайко);

- концепція про структуру мовних знань, механізми їх засвоєння та особливості оволодіння мовленнєвою діяльністю на практичному рівні в процесі нормального і порушеного онтогенезу (І. Брушневська, М. Жинкін, Р. Левіна, О. Леонтєв, С. Максименко, Ю. Рібцун).

Дослідження проводилось на базі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 224 Криворізької міської ради м. Кривого Рогу.

Апробація результатів дослідження відбулась на конференції:

1) II Міжнародна науково практична конференція студентів та молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір» 12-13 травня 2022 року.

Структура бакалаврської роботи: бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 44 сторінки, з них основного тексту 37 сторінок.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз проблеми особливостей розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії та результати власного емпіричного дослідження у цьому напрямку, дозволили зробити наступні висновки відповідно до поставлених завдань дослідження:

1. Вивчивши та проаналізувавши науково-методичну та психолого-педагогічну літературу з теми дослідження, виявлено, що діти зі стертою формою дизартрії мають такі порушення як: порушення загальної та дрібної моторики, порушення артикуляційного апарату, звуковимови, лексико-граматичної сторони мовлення, недорозвинення фонематичних та психічних процесів. Також в них відмічається низький рівень розвитку дрібної моторики. Це проявляється у недостатній сформованості статичної та динамічної координації рухів, надмірній напрузі у руці, зміні темпу рухів, порушенні черговості рухів, заміні рухів, порушенні тонких диференційованих рухів руками, в'ялості та малій рухливості пальців та рук.

2. Було проведено діагностичне дослідження стану розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії. Нами був розкритий зміст констатувального експерименту, особливості його організації та аналіз отриманих результатів.

Діагностика проводилася на базі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 224 Криворізької міської ради м. Кривий Ріг. У дослідженні прийняло участь десять дітей. Усі випробувані мають стерту форму дизартрії. Діагностика проводилася, за допомогою трьох методик: «Будиночок» (Н. Гуткіна), «Доріжки» (Л. Венгер) та «Стежки» (В. Митацин). Діагностичний комплекс передбачав дослідження рівня дрібної моторики та довільної уваги випробуваних, рівень розвитку точності їх руху та рівень координації їх очей та рухів.

Результати проведеної діагностики дали змогу визначити рівень розвитку дрібної моторики випробуваних дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

За результатами діагностичного дослідження, ми можемо зробити висновок, що у випробуваних дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії спостерігаються низькі показники розвитку дрібної моторики. А саме: низький рівень дрібної моторики та довільної уваги (100%), низький рівень точності рухів (100%) та низький рівень координації очей та рухів (100%).

3. Так як, за результатами емпіричного дослідження, були виявлені дуже низькі показники розвитку дрібної моторики у випробуваних, нами було вирішено розробити методичні рекомендації для вихователів та батьків щодо розвитку дрібної моторики дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Комплекс дібраних завдань розрахований на роботу над такими напрямками: розвиток дрібної моторики, тренування пальців рук, розвиток координації рухів рук, боротьба з напруженістю у руках тощо. Для цих завдань, підібрані ігрові вправи (пальчикові ігри, психомоторні ігри, ігрові дії) та вправи напрямку арт-терапії (пісочна терапія, оригамі, ліплення, малювання).

Таким чином, можна стверджувати, що діти старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії мають низький рівень дрібної моторики та довільної уваги, низький рівень точності рухів та низький рівень координації очей та рухів. Проблеми із розвитком дрібної моторики пов'язані з їх первинним дефектом – порушенням розвитку мовленнєвої діяльності. Тому, доцільно розвивати у дітей зі стертою формою дизартрії мовлення та дрібну моторику водночас.